

Урок 9

Тема: Обробка народної пісні

Мета: Ознайомити з особливостями обробки народної вокальної музики, розглянути приклади збірок з обробками народних пісень, ознайомити з творчістю українських композиторів, які працювали над обробкою народної пісні.

Розвивати вміння учнів уважно слухати народні пісні та їх обробки і надавати характеристику засобам їхньої виразності, розвивати вміння розпізнавати зміни в обробці пісні, виконувати пісню під музичний супровід.

Виховувати ціннісне ставлення до української музичної культури, до творчості українських композиторів, які працювали над обробкою народних пісень.

Хід уроку

Організаційний момент.

Мотивація до навчання.

Доброго дня! Пропоную вам знову поринути у світ народної музики. Вона може бути в інструментальному та вокальному видах, але звучить частіше в обробці.

Актуалізація опорних знань.

- Що ви знаєте про обробку народної пісні?
- Наведіть приклади обробок народних пісень українськими композиторами.

Новий матеріал для засвоєння. Розповідь про обробку народної вокальної музики.

Обробка народних мелодій та створення до них музичного супроводу (гармонізація) набула великої популярності у XIX-XX ст.. Обробку народних мелодій здійснювало багато композиторів: Й.Гайдн, Л.ван Бетховен, Й.Брамс, М.Римський-Корсаков, П.Чайковський, А. Лядов та інші.

Пригадайте ще декілька понять, якими ми вже ознайомлювалися.

Доберімо слова-синоніми до поняття обробка. Так, перекладення музичного твору для іншого складу виконавці називають **аранжуванням**, а у випадках, коли твір обробляється для виконання оркестром, - **оркестровкою**. Обробку твору у віртуозному стилі називають **транскрипцією**.

Обробка народної вокальної музики – це видозмінення народної пісні за допомогою специфічних музичних прийомів.

Обробкою української вокальної музики займалися М.Лисенко, М. Леонтович, К. Стеценко, С. Людкевич та інші українські композитори.

Протягом усього свого життя **М.Лисенко** збирав народні пісні. Фольклорні зразки він згрупував за жанрами й опублікував сімома окремими випусками. Загалом композиторські фольклорні збірники нараховують понад 600 мелодій, охоплюючи майже всі пісенні жанри: обрядові, побутові, історичні та думи.

Основу музичної спадщини **М.Леонтовича** складають хорові мініатюри – обробки українських народних пісень, найпопулярнішими серед яких є «Щедрик», «Козака несуть», «Дударик», «Женчичок-бренчичок», «Гаю, гаю, зелен розмаю». На основі українських народних мелодій М.Леонтович створював цілком оригінальні хорові композиції. Послідовно втілюючи в своїх обробках ідею гармонізації та поліфонічності, М.Леонтович широко використовував найкращі досягнення світової хорової техніки.

Тематика хорових мініатюр композитора надзвичайно різноманітна. Це обрядові, церковні, історичні, чумацькі, жартівливі, танцювальні й ігрові пісні.

Музичний словничок

Обробка – це видозмінювання музичного твору шляхом гармонізації, аранжування або транскрипції. Найчастіше здійснюють обробку народних мелодій, хоча набувають поширення також обробки класичних творів (зокрема в сучасній естрадній музиці).

Музичне сприймання. Українська народна пісня «Гаю, гаю, зелен розмаю» (Пікардійська терція) <https://youtu.be/UMPXXXFSaYE> .

М. Леонтович. Обробка пісні «Гаю, гаю, зелен розмаю» у хоровому виконанні <https://youtu.be/StckqMzXSXo> .

М. Леонтович. Обробка пісні «Гаю, гаю, зелен розмаю» у хоровому виконанні - Національна Капела Бандуристів України <https://youtu.be/Ue4wuWLu4Vg> .

Олег Клименко власна обробка пісні "Гаю, гаю, зелен розмаю" <https://youtu.be/RKLaDWGjU5A> .

Аналіз музичних творів:

1. Поділіться своїми враженнями від прослуханих творів.
2. Яких змін зазнала народна пісня після її обробки українськими композиторами?
3. У чому особливість хорового та сольного звучання пісень?
4. Охарактеризуйте засоби музичної виразності прослуханих творів.
5. Розкажіть про тембри голосів та музичні образи, створені композиторами і виконавцями творів.

Фізкультхвилинка <https://youtu.be/MpH1VRCKMik> .

Поспівка. Вправи для розвитку музичного слуху та голосу <https://youtu.be/MksnqLiqAPc> .

Розучування пісні «Одна калина» (слова В.Куровського, музика Р.Квінти) <https://youtu.be/8WHIUTsXQD8> .

Сумно, сумно, аж за край,
Не дивись на мене,
Грай, музику, грай.
Зимно, зимно на душі,
Забирай, що хочеш,
Тільки залиши...

Приспів:

Одну калину за вікном,
Одну родину за столом,
Одну стежину, щоб додому йшла сама.
Одну любов на все життя,
Одну журбу — до забуття.
І Україну, бо в нас іншої нема!

Сумно, сумно, аж за край.
Так чого ж ти плачеш?
Грай, музику, грай!
Крапля горя не залле,
Заспівай, козаче, бо у нас ще є...

Виконання пісні під фонограмний супровід <https://youtu.be/4rWQ1d2Gjl4>.

Узагальнення вивченого матеріалу. Рефлексія.

- Розкажіть про свої враження від уроку.
- Що таке обробка народної пісні?
- Розкажіть про особливості цього процесу.
- Які сучасні обробки народних пісень ви знаєте?

Домашнє завдання

Вивчи пісню Р.Квінти «Одна калина». ДОДАЙ та НАДІШЛИ на платформу HUMAN - ВІДЕО УЛЮБЛЕНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ.